

Aan
De minister van Financiën en Cultuur

Adres kantoor Curaçao
De Rouvilleweg 39
Willemstad, Curaçao
Telefoon (+5999)4619081

Adres kantoor Sint Maarten
Frontstreet 26
Convent Building
Philipsburg, Sint Maarten
Telefoon (+1721) 5430331

Adres kantoor Aruba
L.G. Smith Boulevard 68
La Piccola Marina
Oranjestad, Aruba
Telefoon (+297) 5832800

Datum
5 maart 2025
Ons kenmerk
Cft 202500028
Pagina
1/8

Uw kenmerk

Bijlage
1

E-mail info@cft.cw
Internet www.cft.cw

Onderwerp
Reactie op de vierde uitvoeringsrapportage 2024

Geachte mevrouw Maduro,

Op 19 februari 2025 ontving het College Aruba financieel toezicht (CAft) de uitvoeringsrapportage (UR) van Aruba over het vierde kwartaal van 2024. Met dit schrijven ontvangt u de reactie van het CAft op de vierde UR.¹ In bijlage 1 van deze brief vindt u een nadere uitleg en cijfermatige onderbouwing bij deze reactie.

Oordeel

De vierde UR toont een voorlopig overschot in de collectieve sector van AWG 477 miljoen, ofwel 6,3 procent van het bruto binnenlands product (bbp).² Aruba voldoet daarmee ruimschoots aan de norm voor het financieringsoverschot uit de Landsverordening Aruba financieel toezicht (LAft).³ Van dit overschot is circa AWG 300 miljoen aangewend voor schuldaflossing, waardoor de schuldquote van Aruba is gedaald tot 69 procent van het bbp ultimo 2024. Aruba zet daarmee goede stappen in het versterken van de overheidsfinanciën. Het is echter cruciaal om dit momentum vast te houden. Dit vraagt om een doordachte inzet van middelen voor 2025 en verder, waarbij rekening wordt gehouden met de versterking van de fundamenten van de economie. Zonder structurele hervormingen en verdere aflossing van de schulden blijft Aruba voorlopig kwetsbaar bij economische schokken.

Toelichting

Financieringssaldo

Door een combinatie van sterke economische groei, beleidsmaatregelen zoals de introductie van de belasting op bedrijfsomzetten (BBO) aan de grens en verhoging van het BBO-tarief en invorderingsacties bij de loonbelasting, zijn de baten bij zowel het land als de overige entiteiten van de collectieve sector fors gestegen.

Dit, in combinatie met het behoedzaam ramen en lagere realisatie van de lasten, heeft geleid tot een voorlopig financieringssaldo van de collectieve sector van AWG 477 miljoen. Daarmee voldoet Aruba ruimschoots aan de financieringsoverschotnorm uit de LAft en wordt tevens invulling gegeven aan de wettelijk vereiste tekortcompensatie.

Volgens de vierde UR is de financiële administratie van 2024 nog niet afgesloten. Aruba verwacht nog naboeijingen, met name voor goederen en diensten en investeringen. Deze naboeijingen kunnen het financieringssaldo beïnvloeden. Het is op dit moment nog onduidelijk wat de precieze budgettaire impact hiervan zal zijn.

Schuldquote

De overheidsschuld van Aruba bedraagt eind 2024 AWG 5.266 miljoen, ofwel 69 procent van het bbp. Aruba heeft in 2024 circa AWG 300 miljoen aan schulden afgelost. Ten opzichte van ultimo 2023 is de schuldquote in 2024 ruim 10 procent gedaald. Hiermee is de schuldquote van 70 procent reeds bereikt en ligt Aruba goed op koers om eerder dan 2040 een schuldquote van 50 procent van het bbp te bereiken.⁴ Hoewel de schuldquote is gedaald, blijft Aruba kwetsbaar voor economische schokken. Daarnaast drukken de rentelasten nog altijd op de begroting (momenteel 17 procent van de begroting). Verdere schuldafbouw blijft daarom noodzakelijk om de financiële weerbaarheid van Aruba te vergroten. Een nieuw toezichtkader (rijkswet) biedt perspectief op lagere rentelasten en creëert daarmee meer ruimte voor andere overheidsuitgaven of investeringen.

Lasten

De totale lasten tonen een onderschrijding van AWG 61 miljoen ten opzichte van de tweede vastgestelde begrotingswijziging 2024 (tweede BW). Deze onderschrijding is met name zichtbaar bij de personeelslasten, de goederen en diensten en de subsidies. Het CAft verzoekt u dergelijke onderschrijdingen toe te lichten in de UR. Gelet op de structurele onderuitputting op de post goederen en diensten, heeft het CAft meermaals geadviseerd om deze post kritisch te bezien en in de begroting neerwaarts bij te stellen. De personeelslasten komen eind 2024 uit op 8 procent van het bbp, waarmee Aruba binnen de personeelslastennorm van de LAft blijft.

Investeringen

Aruba realiseert tot en met het vierde kwartaal van 2024 slechts 21 procent van de begroting, oftewel AWG 14 miljoen, aan investeringen. Ondanks eventuele naboeijingen, voorziet het CAft opnieuw een onderbesteding dit jaar. Het CAft adviseert Aruba nogmaals om een meerjarig investeringsprogramma op te stellen. Dit kan helpen bij een effectieve en doelmatige inzet van investeringsmiddelen, afgestemd op de beschikbare uitvoeringscapaciteit.

Financieel beheer

In het kader van het Landspakket en de routekaart voor financieel beheer werkt de overheid samen met de Tijdelijke Werkorganisatie aan verbeteringen in het uitvoerings- en verantwoordingsproces. Het CAft signaleert positieve ontwikkelingen. Voor het eerst sinds 2022 is een uitvoeringsrapportage tijdig ingediend.

Kenmerk
Cft 202500028
Blad
3/8

Inmiddels is de jaarrekening 2019 aangeboden aan de Staten en vindt een inhaalslag plaats voor de jaarrekeningen 2020-2023. Goed financieel beheer is cruciaal voor Aruba om duurzame overheidsfinanciën structureel te borgen.

Vervolg

Het resultaat van 2024 werkt door naar de begroting 2025. Met de beschikbare budgettaire ruimte kan Aruba het investeringsniveau structureel verhogen, en daarmee de economie weerbaarder maken. Dit is tevens het moment om structurele hervormingen door te voeren. De verwachting is dat de groei van de baten in de komende jaren afneemt. Het is in dat kader cruciaal dat de nieuwe regering inzet op het versterken van de financiële duurzaamheid en economische weerbaarheid.

Ik verwacht u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd.

Hoogachtend,
De voorzitter van het College Aruba financieel toezicht

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'L.M.C. Ongerin', written over a horizontal line. The signature is stylized and extends to the right.

Drs. L.M.C. Ongerin

Deze brief is in afschrift verstuurd aan:
De minister-president van Aruba
De directeur van de Directie Financiën

Bijlage 1: Uitleg en cijfermatige onderbouwing

In tabel 1 is de realisatie weergegeven tot en met het vierde kwartaal van het land Aruba voor de jaren 2022-2024. Daarnaast wordt de tweede BW voor 2024 van Aruba weergegeven.

Tabel 1: Overzicht realisatie gewone dienst (in miljoenen AWG)⁵

	4e UR 2022	4e UR 2023	4e UR 2024	2e BW 2024	Percentage ten opzichte van de 2e BW 2024
Baten	1367	1716	1873	1862	101%
Directe belastingen	506	621	661	657	101%
Indirecte belastingen	605	743	831	826	101%
Overige baten	256	352	381	379	101%
Lasten	1404	1501	1578	1639	96%
Personeelslasten	426	457	469	481	97%
Goederen en diensten	186	195	197	226	87%
Rente	245	264	311	316	98%
Subsidie	203	223	236	245	96%
Overdrachten	162	176	172	181	95%
Bijdragen & afschrijvingen	183	186	192	189	102%
Exploitatieresultaat	-37	214	295	223	132%
Kapitaaldienst	-4	-31	12	-50	-24%
Kapitaalontvangsten	39	39	43	40	106%
Kapitaaluitgaven	43	70	31	91	34%
Financieringssaldo land	-41	183	307	173	178%

Bron: vierde uitvoeringsrapportages 2022-2024 en tweede BW 2024 van Aruba.

Baten

De totale baten in 2024 bedragen volgens de vierde UR AWG 1.873 miljoen en laten daarmee een aanzienlijke stijging zien ten opzichte van de vierde UR 2023 (AWG 157 miljoen). Deze stijging wordt voornamelijk gedreven door een toename van zowel de directe als de indirecte belastingbaten.

Belastingbaten

De directe belastingbaten zijn met AWG 40 miljoen gestegen ten opzichte van de vierde UR 2023 en liggen AWG 4 miljoen boven de raming in de tweede BW. De winstbelasting laat de grootste stijging zien. Aruba realiseert AWG 31 miljoen hogere baten uit de winstbelasting vergeleken met dezelfde periode in 2023 en AWG 10 miljoen boven de begroting in de tweede BW 2024. De oorzaak van deze stijging wordt nog onderzocht. Ook de loonbelasting stijgt met AWG 31 miljoen ten opzichte van 2023, mede door

incidentele uitgaven voor de afkoop van pensioenen. Daartegenover daalt de dividendbelasting fors: AWG 47 miljoen minder dan in de vierde UR 2023. Daarnaast blijft de dividendbelasting AWG 11 miljoen achter bij de raming in de tweede BW.

De indirecte belastingbaten stijgen fors met AWG 88 miljoen ten opzichte van de vierde UR 2023 en liggen AWG 5 miljoen boven de raming in de tweede BW. Deze toename is het gevolg van economische groei, de introductie van de BBO aan de grens en de verhoging van het BBO-tarief. De grootste stijgingen komen uit de BBO (AWG 51 miljoen) en de invoerrechten (AWG 23 miljoen).

Overige baten

De overige baten stijgen met AWG 29 miljoen ten opzichte van de vierde UR 2023 en liggen AWG 3 miljoen boven de raming in de tweede BW. De post niet-belastingopbrengsten laat een lagere realisatie zien dan begroot, mede door uitblijvende winstuitkering van Utilities N.V. (AWG 15 miljoen). Het is onduidelijk of dit structureel doorwerkt.

Lasten

De totale lasten in de vierde UR 2024 bedragen AWG 1.578 miljoen, AWG 77 miljoen meer dan in 2023. De realisatie blijft echter AWG 61 miljoen achter op de tweede BW. Naboevingen kunnen dit beeld nog wijzigen. De lagere lasten ten opzichte van de tweede BW zijn vooral toe te schrijven aan de personeelslasten, de goederen en diensten en de overdrachten en subsidies.

Personeelslasten

De personeelslasten komen eind 2024 uit op 8 procent van het bbp, waarmee Aruba binnen de personeelslastennorm van de LAft blijft. De personeelslasten stijgen met AWG 12 miljoen ten opzichte van de vierde UR 2023, wat voornamelijk wordt verklaard door de indexering van salarissen per 1 juli 2024. Het is van belang dat een meerjarige ontwikkeling van de personeelslasten conform de definitie van de LAft wordt opgenomen in de begroting 2025.

Goederen en diensten

De lasten voor goederen en diensten nemen beperkt toe met AWG 2 miljoen, maar blijven AWG 28 miljoen achter op de tweede BW. Dit komt deels doordat de administratie nog niet is afgesloten. Het blijft daardoor onzeker of het volledige bedrag wordt uitgegeven of dat er sprake is van onderuitputting.

Rentelasten

De rentelasten bedragen voor 2024 AWG 311 miljoen. In 2024 is in totaal AWG 569 miljoen aan leningen vervallen. Een deel hiervan is door Aruba geherfinancierd, waarvan AWG 432 miljoen aan buitenlandse leningen en AWG 136 miljoen aan binnenlandse leningen. Het restant (circa AWG 300 miljoen) is met het overschot aan liquide middelen afgelost. Aruba heeft daarnaast in 2024 twee leningen vroegtijdig afgelost. De aflossingen hebben gevolgen voor de rentelasten in 2025, namelijk een verlaging van circa AWG 10 miljoen.

Overige lasten

Ook de lasten voor subsidies en overdrachten stijgen, met respectievelijk AWG 13 miljoen en AWG 9 miljoen ten opzichte van de vierde UR 2023, maar blijven beide met AWG 9 miljoen achter op de tweede BW.

Ondanks de stijging van de lasten ten opzichte van 2023, blijft de realisatie met 96 procent achter op de tweede BW. De UR biedt geen verklaring voor deze onderschrijding, maar bevestigt wel dat er nog naboeeking volgen. De impact hiervan is nog onduidelijk.

Kapitaaldienst

De kapitaaldienst laat in 2024 een positief resultaat van AWG 12 miljoen zien. De baten bedragen AWG 43 miljoen, voornamelijk door vrijgevallen afschrijvingen. De lasten bedragen AWG 31 miljoen en bestaan grotendeels uit investeringen en studieleningen. Het positieve resultaat komt vooral door investeringen die nog niet zijn uitgevoerd. Ten opzichte van de tweede BW is er een onderuitputting van AWG 52 miljoen, waardoor slechts 21 procent van de begroting is gerealiseerd.

Collectieve sector en overheidsentiteiten

In tabel 3 is het voorlopige resultaat voor 2024 van de gehele collectieve sector van Aruba weergegeven, afgezet tegen de realisaties voor de jaren 2022 en 2023.

Tabel 3: Overzicht resultaat collectieve sector (in miljoenen AWG) ⁶

	4e UR 2022	4e UR 2023	4e UR 2024	2e BW 2024
Financieringssaldo land (A)	-41	183	307	173
Exploitatie	-37	214	295	223
Kapitaaldienst	-4	-31	12	-50
Resultaat entiteiten (B)	60	99	170	74
AZV	3	55	94	37
SVb	41	57	70	53
ATA	38	31	39	18
Serlimar	1	-1	0	-1
SEPB	0	0	-1	0
UA	0	-2	0	0
Correcties	-24	-41	-33	-33
Collectieve sector (A + B)	19	282	477	247
Tekort/overschot (% bbp)	3.2%	4.0%	6.3%	3.2%
bbp	7081	7047	7622	7622

Bron: vierde uitvoeringsrapportages 2022-2024 en tweede BW 2024 van Aruba.

Het financieringsoverschot voor de collectieve sector bedraagt volgens vierde UR 2024 AWG 477 miljoen. Het resultaat voor 2024 valt daarmee hoger uit dan geraamd in de tweede BW. Dit door de hogere overschotten bij het land, de Aruba Tourism Authority (ATA), de Algemene Ziektekosten Verzekering (AZV) en de Sociale Verzekeringsbank (SVb). Het overschot van AZV en de SVb is met name toe te schrijven aan een beter dan verwachte ontwikkeling van de inkomsten.

Op 21 maart 2023 is, conform het voorstel van Aruba, de collectieve sector voor het jaar 2022 vastgesteld door de minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties (BZK). Voor 2023 en verder is door het ministerie van BZK voorgesteld om de wijze van vaststelling van de collectieve sector tussen de landen Aruba, Curaçao en Sint Maarten te harmoniseren. In dat kader werkt Aruba momenteel, in samenwerking met het Centraal Bureau voor de Statistiek van Aruba en het Centraal Bureau voor de Statistiek van Nederland, aan de optimalisatie van het proces van vaststelling van de collectieve sector. Het CAft blijft benadrukken dat een spoedige vaststelling van de collectieve sector, inclusief een eventuele herziening van de samenstelling van de collectieve sector (zoals het betrekken van de ziekenhuizen bij de collectieve sector), van belang is.

Bijlage 2: Eindnoten

¹ Op basis van artikel 17 lid 1 van de LAft reageert het CAft op de vierde UR 2024.

² Op basis van de meest recente prognoses van december 2024 van de Directie Economische Zaken, Handel en Industrie wordt het nominale bbp van Aruba voor 2024 geschat op ongeveer AWG 7.076 miljoen. Dit wijkt af van de raming van het Internationaal Monetair Fonds (IMF). Volgens het IMF (oktober 2024) wordt het nominale bbp van Aruba voor 2024 geschat op ongeveer AWG 7.622 miljoen. In april 2025 zal het IMF een nieuwe raming publiceren. Het CAft hanteert in het kader van consistentie de IMF-prognoses voor zowel het jaar 2024 als de meerjarige ramingen bij het beoordelen van het financieringssaldo, de schuldontwikkeling en de personeelslasten.

³ Artikel 14 lid 1 sub b van de LAft.

⁴ Het schuldquotereductiepad in de LAft gaat uit van een schuldquote van 70 procent van het bbp in 2031.

⁵ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.

⁶ In deze tabel is sprake van afronding op hele AWG miljoenen. Hierdoor kunnen afrondingsverschillen in de tabel voorkomen.